

Kraków, 31.10.2015

Uwagi Krakowskiego Alarmu Smogowego do założeń projektu uchwały antysmogowej dla Krakowa (przedstawionych w informacji na posiedzenie Zarządu Województwa Małopolskiego w dniu 15.10.2015 r.)

Cieszy nas szybkie podjęcie prac nad uchwałą antysmogową dla Krakowa przez władze Województwa Małopolskiego. Uchwała ta jest niezbędna dla ochrony zdrowia i życia mieszkańców Krakowa. Jednocześnie apelujemy o jak najszybsze przyjęcie przepisów przez Sejmik tak aby nie spowalniać realizacji Programu Ochrony Powietrza na terenie Krakowa. Apelujemy również o jak najszybsze skorzystanie z możliwości jaką daje nowelizacja art. 96 Prawa Ochrony Środowiska i określenie docelowych wymagań emisyjnych dla kotłów na paliwa stałe stosowanych na terenie całego województwa Małopolskiego. **Każdy kolejny rok odwlekania decyzji w tej materii prowadzi do tysięcy przedwczesnych zgonów w Małopolsce.**

Podtrzymanie całkowitego zakazu spalania węgla od 2018 r.

Popieramy podtrzymanie w projekcie uchwały całkowitego zakazu dla stosowania węgla w sektorze komunalno-bytowym. Takie podejście jest zgodne z przyjętym w dniu 30 września 2013 r. przez Sejmik Województwa Programem Ochrony Powietrza dla Województwa Małopolskiego, w którym wskazano „(..) **wykonane analizy i ekspertyzy wykazały, iż jedynie całkowity zakaz spalania paliw stałych w sektorze komunalnym w Krakowie może przynieść efekt wymaganej poprawy jakości powietrza (...)**”¹. Ponadto w programie tym wskazano na termin wejścia w życie pełnego zakazu stosowania paliw stałych tj. 2018 r.² Należy więc podjąć wszelkie środki aby ten termin został dotrzymany. Mieszkańcy Krakowa od dawna oczekują skutecznego programu ochrony powietrza dlatego też postulujemy aby nie odwlekać w czasie koniecznych działań naprawczych.

Spalanie biomasy

Popieramy umieszczenie w projekcie uchwały regulacji dotyczących spalania biomasy (w tym kominków). Kominki oraz kotły na biomasę są istotnym i stale rosnącym źródłem emisji pyłu i innych szkodliwych związków. Szacunki przeprowadzone dla Krakowskiego Alarmu Smogowego przez CEM Instytut Badań Rynku i Opinii Publicznej wskazują, iż 35% budynków jednorodzinnych w Krakowie wyposażonych jest w kominek (**co daje liczbę 12 tysięcy kominków**). 66% ankietowanych użytkowników kominków wskazało, iż funkcją kominka jest dogrzewanie pomieszczeń, 33%

¹ Uzasadnienie do Programu ochrony powietrza dla województwa Małopolskiego. Str. 204

² Uzasadnienie do Programu ochrony powietrza dla województwa Małopolskiego. Str. 46

wskazywało na funkcję estetyczną. Kominki instalowane są również w budynkach wielorodzinnych (w tym w kamienicach w centrum miasta).

Brak ujęcia regulacjami kominków z których emisje stale wrastają w Krakowie byłby poważnym błędem i niwelowałby efekty programów dotacyjnych do wymiany kotłów przez co środki publiczne inwestowane w programy ograniczenia niskiej emisji (PONE) nie przynosiłyby pożądaných efektów. Emisje pochodzące od nowych użytkowników kominków eliminowałyby pozytywne efekty PONE.

Możliwości uregulowania kwestii kominków i źródeł w który spalana jest biomasa jest kilka. **Jednak w naszym przekonaniu zaproponowane w założeniach do uchwały rozwiązania emisyjne są niewystarczające dla osiągnięcia wymaganego efektu poprawy jakości powietrza.** Skoro w uzasadnieniu programu ochrony powietrza wskazano, *iz jedynie całkowity zakaz spalania paliw stałych w sektorze komunalnym w Krakowie może przynieść efekt wymaganej poprawy jakości powietrza*, byłoby dużą niekonsekwencją wyłączenie biomasy z regulacji. Jak wynika z analiz całkowity zakaz jest warunkiem koniecznym lecz niewystarczającym dla osiągnięcia poziomów jakości powietrza - PM10, B(a)P – zgodnych z wymaganiami prawa. Tak więc obniżenie emisyjności z kominków przy parametrach, które zaproponowano w założeniach do uchwały nie da możliwości osiągnięcia jakości powietrza wynikającej z przepisów prawa krajowego.

Jesteśmy świadomi, iż najlepsze dostępne technologie spalania biomasy charakteryzują się niską emisyjnością pyłu (2 mg/m³ dla cząstek stałych w przypadku kotłów na biomase, czy 10 mg/m³ dla cząstek stałych w przypadku ogrzewaczy pomieszczeń)^{3,4}. Biorąc pod uwagę że już w obecnej chwili istnieją technologie spełniające takie parametry to powinny one być traktowane jako podstawa w przypadku gdy regulacja ma dotyczyć emisyjności urządzeń. Inne podejście byłoby niezrozumiałe w mieście, które jest jednym z najbardziej zanieczyszczonych miejsc w Europie.

Inną możliwością do rozważenia byłoby wprowadzenie okresowych zakazów stosowania kominków (w okresie występowania przekroczeń). Mając na względzie, że większość kominków stanowi uzupełniające źródło ciepła takie przepisy nie wymagałyby zamiany źródła a jedynie rezygnacji z jego stosowania w sytuacji w której jakość powietrza jest zła. W takim przypadku należałoby zagwarantować prowadzenie szerokiej akcji informacyjnej oraz stworzyć skuteczny system kontroli.

W żadnym przypadku nie powinno się dopuszczać kominków z otwartą komorą spalania. Miasta takie jak Montreal czy Londyn w których zanieczyszczenie pyłem jest dużo niższe niż w Krakowie (stężenia średnie roczne PM2.5 wynoszą tam w ostatnim czasie odpowiednio 18 i 26 µg/m³) zabroniły stosowania kominków z otwartą komorą spalania, w celu ochrony powietrza. Nieakceptowalna jest więc propozycja takiego dopuszczenia w Krakowie – mieście odnotowującym znacznie wyższe zanieczyszczenia powietrza.

Należy zwrócić uwagę, iż wartości podane w założeniach do uchwały to wartości minimalne dla ogrzewaczy pomieszczeń wprowadzanych na rynek europejski od 1 stycznia 2022 r. zdefiniowane w rozporządzeniu Ekoprojektu⁵. Nie można ich traktować jako wartości gwarantujących osiągnięcie

³ Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe. Załącznik V. Orientacyjne poziomy odniesienia dla najlepszej dostępnej na rynku technologii kotłów na paliwo stałe w momencie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

⁴ Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe

⁵ j.w.

wymaganego efektu ekologicznego w Krakowie. Jak już wskazano wcześniej to samo rozporządzenie definiuje niższe poziomy emisyjności wartości dla najlepszych dostępnych na rynku technologii.

Konieczność uchwał na obszarze województwa

Ponieważ Małopolska jest najbardziej zanieczyszczonym regionem w Europie **apelujemy o jak najszybsze skorzystanie z możliwości jaką daje nowelizacja art. 96 Prawa Ochrony Środowiska i określenie docelowych wymagań emisyjnych dla kotłów na paliwa stałe stosowanych na terenie całego województwa Małopolskiego** (w tym w gminach aglomeracji Krakowskiej która odpowiada za znaczącą część zanieczyszczeń pyłowych w Krakowie). Należy określić horyzont czasowy na dostosowanie się do nowych przepisów oraz jak najszybciej uruchomić mechanizmy dotacji dla wymiany kotłów i termomodernizacji budynków. Należy też uwzględnić specyfikę poszczególnych miejscowości w tym warunki meteorologiczne, możliwości przewietrzania (charakter gminy np. gminy uzdrowiskowe).

Brak skorzystania z uprawnień jakie daje art. 96 jest działaniem opóźniającym wdrażanie Programu Ochrony Powietrza dla Województwa Małopolskiego. Sprawozdanie z realizacji postępów POP wskazują, iż programy eliminacji niskiej emisji w gminach Małopolski stoją w miejscu. Przez brak regulacji w Małopolsce wciąż przybywa przestarzałych technologicznie kotłów na paliwa stałe. Takie kotły dziś zainstalowane będą wykorzystywane przez wiele lat.

Kontrole

Apelujemy do władz wojewódzkich o podjęcie współpracy z gminami, służbami odpowiadającymi za kontrolę (WIOŚ, policja, straż miejska) oraz odpowiednimi ministerstwami w celu jak najszybszego wypracowania koncepcji skutecznego systemu kontroli urządzeń oraz stosowanych paliw. W obecnej chwili nie funkcjonuje w Małopolsce praktycznie żaden system kontroli spalania odpadów, który gwarantował by pożądane rezultaty. W momencie wejścia w życie antysmogowych przepisów regulujących standardy emisyjne konieczne będzie wdrożenie systemu, który umożliwi kontrolę i przestrzeganie tych przepisów. Dlatego prace nad stworzeniem takiego systemu należy rozpocząć niezwłocznie.

W imieniu Krakowskiego Alarmu Smogowego

Andrzej Guła